

یکشنبه ۸ تیر ۱۴۰۴ | ۳ محرم ۱۴۴۷

جامعه

سرویس اجتماعی ۶۰۰۸۵۲۳۰

نقش فراينده هوش مصنوعي در جنگ و دفاع در گفت‌وگوي «جوان» با دبیر ستاد راهبري فناوری‌های هوشمند حوزه‌های علميه

هوش مصنوعي را در جنگ به کار نبريم ديگران عليه ما به کار خواهند برد

محمدرضا قاسمی: هوش مصنوعي در الگوريتم‌های پيشرفته در سيستم‌های شناسايي و راداري، هدايت موشک، تحليل اطلاعات ميداني توليد پهپادهای خودمختار، جنگ رواني، عمليات سايبري و حتي در فرآيند تصميم‌گيري فرماندهان نظامي به کار گرفته مي‌شود

محمدرضا قاسمی، دبیر ستاد راهبري فناوری‌های هوشمند، تصميم‌سازهای خط مقدم

مي‌شوند. بدون شک ديگر نمي‌توان از هوش مصنوعي با عنوان «فناوري آينده» نام برد، زيرا

اکنون در ميدان حضور دارد، در تصميم‌گيري فرماندهان مشارکت مي‌کند، عمليات‌های سايبري

را به پيش مي‌برد و حتي در جنگ‌های رواني اثرگذار است. آنچه ديروز در اتاق‌های تحقيقاتي

دانشگاه‌ها متولد شد، امروز در سامانه‌های راداري، شبیه‌سازهای نبرد، پهپادهای خودران و

دفاع سايبري به کار گرفته شده و فردا در تعيين معادلات قدرت جهاني، نقش آفريني مي‌کند. به

همين منظور «جوان» در گفت‌وگو با محمدرضا قاسمی، دبیر ستاد راهبري فناوری‌های هوشمند

حوزه‌های علميه، نقش فراينده هوش مصنوعي در تصميم‌سازي نظامي، سامانه‌های تهاجمي و

دفاعي و همچنين ظرفيت‌های داخلي کشور برای توسعه اين فناوري را مورد بررسي قرار داده‌است.

■ ■ ■

آيا هوش مصنوعي به سلاح نهايي قرن ۲۱ تبديل شده‌است؟ چگونه کشورها

برای اين نبرد ديجيتال آماده مي‌شوند؟

هوش مصنوعي يک ابزار است و همچون ساير ابزارها، توانمندی‌های رفتاري انسان را تقويت و ارتقا مي‌دهد.

تصور کنيد زماني برای حمله به دشمن از پرتاب سنگ استفاده مي‌شد؛ بعداً ابزارهای مانده منجنیق

ساخته شد که همان عملکرد را با قدرت و دامنه بسيار بيشتر انجام مي‌دادند. هوش مصنوعي نيز چنين

نقشي دارد، با اين تفاوت که توانايي‌هایی همچون يادگيري، تحليل داده، تصميم‌گيري و يافتن راه‌حل

برای مسائل را تقليد و پياده‌سازي مي‌کند. طبيعتاً اين ابزار مي‌تواند وارد عرصه جنگ و قدرت انسان

در طراحي و توليد راه‌حل‌های نظامي را به طور چشمگيري افزايش دهد.

در سال‌های اخير، قابليت‌های هوش مصنوعي آن را به يکي از مؤلفه‌های حياتي در جنگ‌های مدرن

تبديل کرده‌است. هوش مصنوعي در الگوريتم‌های پيشرفته در سيستم‌های شناسايي و راداري، هدايت موشک، تحليل اطلاعات ميداني، توليد پهپادهای

خودمختار، جنگ رواني، عمليات سايبري، و حتي در فرآيند تصميم‌گيري فرماندهان نظامي به کار

گرفته مي‌شود.

هوش مصنوعي ديگر در مرحله «نزديک» نيست، بلکه امروز در ميدان حضور دارد و در بسياري از

عمليات‌های نظامي مورد استفاده قرار مي‌گيرد. بسياري از تجهيزات امروزي به اين فناوري مجهز هستند و خصوصاً در شبیه‌سازهای جنگ، که

وظيفه پيش‌بيني آینده هر نبردي را بر عهده دارند، به‌صورت گسترده از آن بهره گرفته مي‌شود. بنابر اين

در حوزه هوش مصنوعي دارد و چگونه مي‌توان اين ظرفيت‌ها را تقويت کرد؟

لطفاً مهم‌ترين اقدامي را که بايد در اين زمينه انجام شود، بگوييد.

ما در سه عرصه در حال فعاليت هستيم، فعاليت‌های دانشگاهي مسير خود را طي مي‌کنند و دانشگاه‌هایی

مانند: شريف، تهران، اميرکبير و علم‌وصنعت در حوزه يادگيري ماشين و بينايي کامپيوتر بسيار فعال‌اند.

بخش نظامي نيز صنايع دفاعي ما در حوزه رادار، پهپاد، موشک و هدايت خودکار آن در حال بهره‌گيري

از هوش مصنوعي هستند. بعد سوم شرکت‌های دانش‌بنيان هستند. خروجي‌های دانشگاه‌ها با حمايت

نهادهای حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

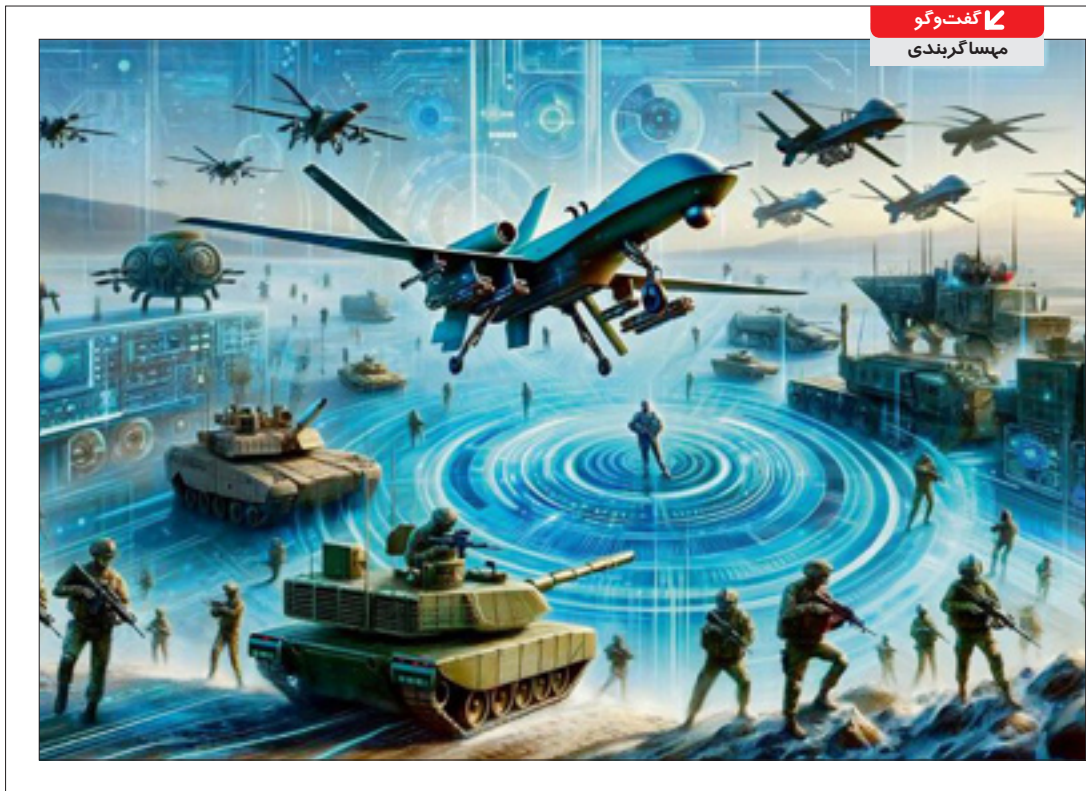
نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

به نظر شما مي‌توان از هوش مصنوعي نه برای جنگ، بلکه برای دفاع يا حتي پيشگيري از درگيري استفاده کرد؟ برای تحقق چنين رويکردي، چه اقداماتي بايد انجام شود؟

قطعاً بله. هر فناوري‌ای که در حمله به کار گرفته مي‌شود، قابليت استفاده در دفاع را نيز دارد. هوش

مصنوعي نيز از اين قاعده مستثني نيست و مي‌توان از آن برای تقويت دفاع ملي و حتي پيشگيري از بروز

درگيري‌ها بهره گرفت.

برای نمونه، مي‌توان سامانه‌هایی طراحي کرد که تهديدها را پيش از وقوع شناسايي کرده و تحليل‌هایی

پيش‌بيني‌پذير از رفتار دولتها و بازبگرا ن غيردولتي

نهادهای حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

نقش مهمي در توسعه هوش مصنوعي بر عهده بگيرند. ما مهم‌ترين اقدامي که برای تقويت ظرفيت داخلي

نهادهاى حاکميتي در حال راندازي شرکت‌های نوپا هستند. اين شرکت‌ها نيز مي‌توانند در آينده نزديک

اقتصاد

قوه قاهره و خسارت ناشی از آن

خسارتي که به مال دارايي مورد تعهد وارد مي‌شود، همواره به عهده شخص متعهد نسبت به آن مال يا دارايي نيست، در برخي از موارد بر اساس قانون پرداخت اين خسارت از عهده شخص متعهد خارج است.

ماده ۲۲۷ قانون مدني و ۲۲۹ قانون مدني صراحتاً به اين موضوع مي‌پردازد.

در اين ماده‌های قانوني قيد شده‌است که متخلف از انجام تعهد وقتي محکوم

به پرداخت خسارت مي‌شود که نتواند ثابت کند که خسارت وارده به واسطه قوه قاهره و خارج از حيطه اختيار او صورت گرفته‌است.

■ **قوه قاهره**

لذا چه در قانون تجارت و چه در قانون مدني زماني که خسارتي از حيطه اقتدار و قدرت شخص خارج باشد، قانونگذار نيز الزام آن را پسنديده نمي‌داند. اين نه تنها در نظام حقوقي ايران که در بسياري از نظام‌های

حقوقي جهان نيز رعايت مي‌شود.

علت اين است که وقتي تعهداتي در قرارداد مندرج مي‌شود، عدم انجام آنها از سوي شخص متعهد تخلف يا جرم محسوب مي‌شود؛ ولي اگر دليل شخص متعهد در عدم انجام آنها يک حادثه و رويداد خارجي مانند سيل، زلزله، جنگ يا موردی باشد که قدرت و اختيار و عنان شخص را از

اوسلب کند و شخص در جلوبيگري از آن ناتوان باشد، پس حالت اضطرار يا قوه قاهره بر آن موضوع چيره پيدا کرده‌است. در ارتباط با موضوع

قوه قاهره ابعاد ديگري نيز وجود دارد؛ وجود برخي از مراحل اداري که ممکن است در روند کار مشکلي ايجاد کند و فرد متعهد نسبت به مال و

دارايي را دچار ضرر و زيان کند، نيز در برخي از موارد مي‌توان از مصاديق قوه قاهره در نظر گرفت، زيرا در چنين مواردی نيز شخص الزامي در

جبران خسارت ندارد. به طور مثال بايد سندی تنظيم شود و به اين منظور لازم است از شهرداري استعمال گرفته شود. ممکن است تاريخ

تنظيم سند مثلاً يک ماه ديگر باشد، ولي استعلامي که از شهرداري گرفته مي‌شود، زمان بيشترى نياز داشته باشد، به اين ترتيب تا زمان

تنظيم سند جوابي از سوي شهرداري دريافت نمي‌شود، چون دريافت اين استعلام از سوي شهرداري زمان‌بر است. در اين صورت نمي‌توان

تخلف متعهد را مبني بر عدم تنظيم سند به او تسري نماييم، چراکه در اين مورد شهرداري موجب تأخير در تنظيم سند شده‌است.

قوه قاهره يا فورس ماژور در صورت ديگري مي‌تواند به مواردی مربوط شود که در برهه‌ای از زمان يا به طور دائمي غيرقانوني محسوب مي‌شود.

شخصي که تعهد به انجام امری کند که انجام آن قانوناً ممنوع است؛ چنين تعهدي باطل است. در چنين مواردی نمي‌توان شخص متعهد را به انجام تعهد مربوطه ملزم نمود.

اين نکته را هم نبايد نانوشته گذاشت که هر قوه قاهره‌ای، قوه قاهره محسوب نمي‌شود و شرايطی برای اين منظور وجود دارد. ابتدا اينکه قوه قاهره بايد خارج از اراده و کنترل و توانايي فرد باشد. شرط مهم ديگر اين

است که قوه قاهره بايد قابل پيش‌بيني باشد؛ مثلاً وقتی مي‌دانيم در منطقه خاصی در فلان منطقه سيل مي‌آيد، پس خسارت ناشی از آن سيل با توجه به قابليت پيش‌بيني بودن آن به عهده شخص متعهد است و قوه قاهره محسوب نمي‌شود.

■ **قوه قاهره**

لذا چه در قانون تجارت و چه در قانون مدني زماني که خسارتي از حيطه اقتدار و قدرت شخص خارج باشد، قانونگذار نيز الزام آن را پسنديده نمي‌داند. اين نه تنها در نظام حقوقي ايران که در بسياري از نظام‌های

حقوقي جهان نيز رعايت مي‌شود.

علت اين است که وقتي تعهداتي در قرارداد مندرج مي‌شود، عدم انجام آنها از سوي شخص متعهد تخلف يا جرم محسوب مي‌شود؛ ولي اگر دليل شخص متعهد در عدم انجام آنها يک حادثه و رويداد خارجي مانند سيل، زلزله، جنگ يا موردی باشد که قدرت و اختيار و عنان شخص را از

اوسلب کند و شخص در جلوبيگري از آن ناتوان باشد، پس حالت اضطرار يا قوه قاهره بر آن موضوع چيره پيدا کرده‌است. در ارتباط با موضوع

قوه قاهره ابعاد ديگري نيز وجود دارد؛ وجود برخي از مراحل اداري که ممکن است در روند کار مشکلي ايجاد کند و فرد متعهد نسبت به مال و

دارايي را دچار ضرر و زيان کند، نيز در برخي از موارد مي‌توان از مصاديق قوه قاهره در نظر گرفت، زيرا در چنين مواردی نيز شخص الزامي در

جبران خسارت ندارد. به طور مثال بايد سندی تنظيم شود و به اين منظور لازم است از شهرداري استعمال گرفته شود. ممکن است تاريخ

تنظيم سند مثلاً يک ماه ديگر باشد، ولي استعلامي که از شهرداري گرفته مي‌شود، زمان بيشترى نياز داشته باشد، به اين ترتيب تا زمان

تنظيم سند جوابي از سوي شهرداري دريافت نمي‌شود، چون دريافت اين استعلام از سوي شهرداري زمان‌بر است. در اين صورت نمي‌توان

تخلف متعهد را مبني بر عدم تنظيم سند به او تسري نماييم، چراکه در اين مورد شهرداري موجب تأخير در تنظيم سند شده‌است.

قوه قاهره يا فورس ماژور در صورت ديگري مي‌تواند به مواردی مربوط شود که در برهه‌ای از زمان يا به طور دائمي غيرقانوني محسوب مي‌شود.

شخصي که تعهد به انجام امری کند که انجام آن قانوناً ممنوع است